

‘Kill the bastards!’

Een afgelegen Aboriginal dorp in Centraal-Australië haalde opeens het wereldnieuws. Het werd overspoeld door **duizenden kamelen**, die waterputten, kranen en wc's kapot zouden maken op zoek naar water. De Aborigines hebben een ander verhaal.

DOOR JEROEN VAN BERGEIJK

De rijkdom aan bizarre beesten in Australië is, zeker voor Nederlanders, een niet aflatende bron van verbazing. Direct buiten de grote steden is de aanwezigheid van grappige (kangoeroe, koalabeer), angstaanjagende (Huntsman spin) en uiterst gevaarlijke (*tiger snake*) dieren een constante in het dagelijks leven. Australiërs zijn uiteraard aan al die voor ons zo exotische beesten gewend en reageren schouderophalend als je enige verontrusting ten toon spreidt wanneer er een vuistgrote Huntsman spin in de slaapkamer bivakkeert. ‘*She’s harmless mate*,’ krijg je dan stevast te horen. Waarna de spin met een achteloze mep met een krant wordt doodgeslagen.

Waar Australiërs zich wel over opwinden, is over dieren die niet oorspronkelijk in Australië thuishoren (net als niet-Aboriginal Australiërs zelf, maar daar hoor je ze zelden over) en soms tot enorme plagen uitgroeien. Het bekendste voorbeeld is uiteraard het konijn. Nadat er halverwege de negentiende eeuw door een landeigenaar 24 konijnen waren geïmporteerd en vrijgelaten omdat je daarop zo lekker kon jagen, sprongen er in 1926 zo’n 600 miljoen exemplaren rond – het beestje had behalve de mens geen natuurlijke vijanden en kon zich ongestoord voortplanten. Het konijn werd uiteindelijk min of meer onder controle gebracht door het dodelijke myxomatosis-virus, maar naast konijnen zijn er

nog altijd vele andere door Europeanen geïntroduceerde soorten die voor problemen zorgen. Er zijn overlast veroorzakende niet-inheemse vogels (spreeuw), vissen (karper), insecten (rode vuurmier), amfibieën (de giftige reuzenpad) en geleedpotigen (de zwarte Portugese duizendpoot). Daarnaast is er nog een hele trits gedomesticeerde diersoorten die in Australië in grote getale verwilderd zijn geraakt: paarden, geiten, varkens, vossen, honden, katten, ezels en de nieuwste plaag: kamelen.

Wilde kamelen

Naar schatting lopen er momenteel een miljoen kamelen door de *outback* – de grootste ‘kudde’ wilde kamelen ter wereld. De kameel, of eigenlijk de dromedaris, werd halverwege de negentiende eeuw in Australië als lastdier geïntroduceerd. Met de opkomst van trein en auto werden kamelen overbodig en in de bush losgelaten. De kameel is een langzame voortplanter, vandaar dat het even duurde voordat het probleem schrikbarende vormen aannam. Anders dan vossen of duizendpoten leven kamelen ver van verstedelijkte gebieden. Al richtten ze veel schade aan het milieu aan (ze vreten kwetsbare woestijnvegetatie op), tot voor kort waren er weinig mensen die last hadden van de kamelenplaag. En toen haalde een paar maanden geleden opeens Docker River, een afgelegen Aboriginal dorpje in de buurt van Alice Springs, het wereldnieuws. Het dorpje werd overspoeld door duizenden kamelen, die waterputten, kranen en wc’s kapot zouden maken op zoek naar water. Er moest iets gebeuren. En de Australische oplossing in dit soort gevallen is dan steevast: *kill the bastards*. Ondanks boze reacties en protesten uit heel Australië, Japan, Amerika en Engeland, werden met behulp van een helikopter ruim drieduizend kamelen bij elkaar gedreven naar een plek even buiten Docker River en vanuit de lucht met een mitrailleur afgeschoten. Probleem opgelost. Of toch niet? Benieuwd naar wat de mensen in Docker River van de massaslachting vinden en of ze nog steeds last van kamelen hebben, reis ik af naar Alice Springs.

Kamelenworsten

Docker River is wat ze hier een afgelegen *outback community* noemen. Het duurt een tijdje voordat de werkelijke betekenis van die term bezinkt. Hoe afgelegen is afgelegen? Heel erg afgelegen. Om in Docker River te komen, vlieg je eerst naar Alice Springs, de enige stad in een omtrek van 1500 kilometer. Om indruk te geven van hoe opwindend het leven in Alice Springs is; de plaatselijke krant kopt tijdens mijn bezoek: ‘Drie stoplichten vervangen door rotondes.’ Maar in vergelijking met wat komen gaat, is Alice Springs een ware metropool. Om in Docker River te geraken, moet ik een terreinwagen huren. De reden daarvoor wordt duidelijk als ik zo’n 450 kilometer naar het westen ben gereden.

Dan houdt het asfalt namelijk op en begint een zandweg. Langzaam valt dan het ene na het andere radiostation weg totdat de autoradio op welke golflengte dan ook nog slechts ruis opvangt. Tegenliggers kom ik dan niet meer tegen; kamelen des te meer. Vervolgens is het nog 200 kilometer rijden.

Maar zover ben ik nog niet. Mijn onderzoek begint in Alice Springs – waar kamelen beslist geliefd zijn, vooral in eetbare vorm. Bij elke slager kun je kamelenworsten kopen, het Overlander Steakhouse serveert kamelensteaks van een pond. Gewild onder toeristen zijn kamelenritjes, variërend van een half uurtje over de binnenplaats tot dagenlange tochten door de *outback*. Camels Australia, even buiten Alice

‘De overheid doet niks. Maar als de Aborigines problemen hebben, wordt er opeens wél geld vrijgemaakt om het op te lossen.’

Springs, is een bedrijf dat zulke kamelenexcursies verzorgt. Eigenaar Neil Waters – pluizige, grijze baard tot aan zijn navel, verweerde Crocodile Dundee cowboyhoed, bril met jampotglazen – is voormalig kampioen van de Camel Cup, de jaarlijkse kamelenrace in Alice Springs. Hij houdt al drie decennia kamelen en is ervan overtuigd dat de verhalen over kamelenoverlast schromelijk zijn overdreven. Ondanks ogenschijnlijk doorwrochte wetenschappelijke rapporten die anders beweren, meent Waters dat er hooguit een half miljoen kamelen in Australië rondlopen, en dat die minder schade aanrichten dan het vee dat hier wordt gehouden. Waters vindt het schandalig dat de kamelen in Docker River botweg zijn afgeslacht, zonder zelfs maar iets met het vlees te doen. 'Ik krijg elke dag telefoontjes van mensen uit Midden-Oosten die me vragen: 'Hé, als jullie je kamelen afschieten en laten weggroten in de woestijn, waarom kunnen wij ze dan niet kopen?' Ik denk dat we hier een serieuze kameelindustrie moeten opzetten. Dat levert banen op voor jonge Aborigines, banen die er nu niet zijn.'

Kamelenfotoboek

Bij Waters' burens, tweehonderd kilometer verderop, op de veeboerderij Curtin Springs Station denken ze er anders over. 'Kill the bastards,' zegt eigenaar Ashley Severin als ik informeer wat volgens hem de oplossing van de kamelenplaag is. 'Als ik een kameel zie, schiet ik hem neer.' En hoeveel kamelen schiet hij zoal dood? 'Ik ben al lang de tel kwijt. Ik denk zo'n 1500 tot 2000 per jaar.'

Curtin Springs Station meet 4.160 vierkante kilometer, zo'n beetje de omvang van de provincie Noord-Holland. De 'boerderij' grenst aan Aboriginal Land, de Australische versie van het

indianenreservaat, waar het dorp Docker River deel van uit maakt. Ik spendeer een dagje met de familie Severin, die het grootste deel van hun inkomen allang niet meer verdient met hun boerderij, maar met het verlenen van diensten aan toeristen die op weg zijn naar het nabijgelegen Uluru, voorheen Ayers Rock, de bekendste toeristenattractie van Australië. De familie Severin is boos, zo wordt me al snel duidelijk. Boos op de regering die zich niks van *outback*-boeren aantrekt, boos op journalisten die meer sympathie voor kamelen hebben dan voor mensen, boos op 'greenies' die een mening hebben over hun leven zonder zich behoorlijk te informeren. 'Wat is het probleem met die kamelen nou eigenlijk,' probeer ik voorzichtig. 'Mate, kun je niet nadenken,' bijt Ashley me toe terwijl hij opspringt en zijn stoel omgooit. Zijn echtgenoot, Lyndee, sust haar man en pakt het kamelenfotoboek erbij, speciaal voor journalisten, politici en

Op Curtin Springs Station vernietigen de kamelen afrasteringen, vervuilen waterbronnen en vreten de kwetsbare vegetatie op

andere onwetenden in elkaar geknutseld. De eerste bladzijde toont een serie foto's waarop duizenden kamelen elkaar verdringen bij een van de waterbronnen in de buurt van Curtin Springs Station. 'Dat is het probleem,' zegt Lyndee droogjes.

Volgens de familie Severin is de kamelenplaag

al jaren aan de gang. Telkens wanneer er droogte is – en het kan hier soms jaren achterheen niet regenen – komen de kamelen uit de woestijn op zoek naar water. Op Curtin Springs Station vernietigen ze afrasteringen, vervuilen waterbronnen en vreten de kwetsbare vegetatie op. 'We spenderen kapitalen aan het repareren van hekken en het beschermen van de waterbronnen. Dat komt allemaal uit onze eigen zak. De overheid doet niks. Maar als de Aborigines problemen hebben, wordt er opeens wel geld vrijgemaakt om de overlast op te lossen.'

Overstekende kamelen

Op mijn vraag of je niet van de nood een deugd zou kunnen maken en de kamelen kunnen slachten en verkopen – de kamelensteaks gaan in Alice Springs tenslotte grif over de toonbank – springt Ashley wederom op van zijn stoel. 'Wat denk jij nou, dat we daar niet over hebben nagedacht!' 'Het lijkt allemaal zo makkelijk,' vertelt Lyndee. 'Er lopen hier zoveel kamelen rond, je hoeft ze alleen maar te vangen, in een vrachtwagen te stoppen en naar de kust te rijden en op de boot naar Saudie-Arabië te zetten. Maar zo simpel is het dus niet. Er zijn al heel wat ondernemers die het hebben geprobeerd, maar de kosten wegen niet op tegen de baten. Het is te duur om de kamelen te transporteren. Je moet niet vergeten dat we hier afschuwelijk afgelegen zitten.'

Na mijn bezoek aan Curtin Springs Station rijd ik door naar Docker River. Verkeersborden, die een beetje mal aandoen langs een zandweg, waarschuwen tegen overstekende kamelen en zo nu en dan zie je de beesten inderdaad in groepjes van tien tot twintig exemplaren langs sjokken. Docker River is niet alleen afgelegen gemeenschap, het is ook een Aboriginal gemeenschap. En die mag je niet zo maar bezoeken; daar heb je een vergunning voor nodig die slechts na eindeloos gezeur wordt verleend. Eenmaal gearriveerd begrijp ik de aarzelingen nieuwsgierigen toe te laten iets beter. Docker River is 'een stukje Derde Wereld in de Eerste Wereld,' zoals een van de vele sociaal werkers die het plaatsje rijk is, het omschrijft. Ik wist dat Aborigines gemiddeld negentien jaar korter leven dan andere Australiërs (ze hebben een van de laagste levensverwachtingen ter wereld). Ik wist dat de babysterfte onder Aborigines drie keer zo hoog is als onder andere Australiërs. Ik wist dat Aborigines twee keer zo vaak zelfmoord plegen als andere Australiërs. De lijst is eindeloos, maar die cijfers zijn maar cijfers. Zodra je Docker River binnenrijdt krijgen de statistieken opeens betekenis. Grote borden bij de ingang waarschuwen dat het verboden is alcohol, benzine en lijm het dorp in te brengen (benzine en lijm snuiven is wijdverspreid onder jonge Aborigines).

Hell holes

'Van plaatsen waar in de jaren zestig en zeventig zoveel hoop was op een betere toekomst zijn de Aboriginal *outback*-gemeenschappen vervallen tot ware *hell holes*,' vertelt **Elizabeth Grant**, verbonden aan het Centre for Australian Indigenous Research aan de University of Adelaide.

'Er is waarschijnlijk niet één man die jij daar in Docker River hebt ontmoet, die geen strafblad heeft. En Docker River is nog een redelijk functionerend dorp, er zijn gemeenschappen waar de zaken er nog veel slechter voor staan. Kinderen gaan niet naar school. Er is alcoholmisbruik. Er is schrikbarend veel incest, misdaad, huiselijk geweld en moord.' Duidelijke oorzaken of verklaringen waarom het steeds slechter gaat met de Aborigines zijn er niet, laat staan dat er consensus bestaat onder Aborigines of blanke Australiërs welke maatregelen een beter toekomst zouden kunnen brengen. Meer geld lijkt

geen oplossing: er worden door de overheid al miljarden aan Aboriginals gespendeerd. 'Je moet niet vergeten dat Aborigines tweehonderd jaar zijn onderdrukt,' zegt Grant. 'Aborigines hebben pas sinds de jaren zestig kiesrecht, daarvoor beschouwde men ze als onderdeel van de flora en fauna van dit land. Daar in Docker River zagen ze in de jaren zestig voor het eerste een blanke. Schrikbarend is dat de sympathie die veel blanke Australiërs in de jaren zeventig voor Aborigines hadden, geheel lijkt verdampt. Blanke Australiërs hebben Aborigines opgegeven.' Sommige experts vinden dat de grens nu is bereikt en dat er maar één oplossing rest: de *outback*-gemeenschappen sluiten, de kinderen naar een kostschool sturen en helemaal opnieuw beginnen. Grant heeft haar twijfels: 'Voor een Aborigine is de verbinding met het land het belangrijkste dat er bestaat. Als je hem van zijn land haalt, heeft hij niets meer om voor te leven.'

Heilig dier

Docker River is een gore, stinkende vuilnisbelt – iets anders kan ik er niet van maken. Mensen wonen tussen de autowrakken. De deuren en ramen van de huizen zijn gebroken of verdwenen. De inwoners lijken ook helemaal niet in hun huizen te willen wonen. Bedden en ander huisraad staan in de tuin, etensafval ligt overal in en om het huis. Tientallen schurftige honden snuffelen rond. Peuters drentelen door de stinkende troep. De enige woningen die zijn onderhouden, zijn die van de blanken die het voor het zeggen hebben in Docker River: het hoofd van de school (waar de kinderen zelden komen opdagen), de directeur van het hospitaaltje (dat, zo vertelt een anonieme blanke ambtenaar, door de mensen zelf in de fik is gestoken), de uitbater van de enige winkel in Docker River (waar het best verkochte item ge-roosterde kangoeroestaart is). Van alle Aborigines die ik ontmoet spreekt alleen Lyle Kenny, de onofficiële woordvoerder van het dorp, meer dan een paar woorden Engels. 'Ik vind het vreselijk dat de kamelen zijn doodgemaakt,' vertelt hij. 'Ik ben een christen en voor mij is de kameel een heilig dier. De drie wijzen uit het Oosten reden namelijk op een kameel toen ze Jezus in Bethlehem kwamen bezoeken.' Kenny neemt me mee naar de waterput, aan de rand van Docker River, waar de kamelen zich voor de slachting verzamelden. In de verre omtrek is alles kaal-gevreten. Kenny vertelt dat de kamelen 's nachts enorme herrie maakten waardoor slapen onmogelijk werd. Mensen konden niet meer over straat.

Dorst

Hoe kwam het nu eigenlijk dat al die kamelen het dorp inkwamen? 'Wij hebben de kranen opengezet omdat de kamelen niks te drinken hadden,' vertelt Kenny. Maar die kamelen hadden toch de kranen en wc's stuk gemaakt op zoek naar water? 'Nee hoor, wij wilden de kamelen te drinken geven, omdat ze dood gingen van de dorst.'

Ik hang een dag rond in Docker River. Maar wat doe ik hier in godsnaam? Kamelen zijn er niet meer. Na de massaslachting rest nog slechts één eenzaam, jong exemplaar dat zijn kostje tussen de vuilnishopen bij elkaar scharrelt. Langzaam dringt tot me door dat ik schaam me dat ik hier ben om een verhaal te schrijven over een kamelenplaag – een probleem, als het dat al is, dat duidelijk het minste is van alle problemen waar de mensen in Docker River mee te kampen hebben. Hoe deprimerend is het dat kamelen dit dorpje wereldberoemd hebben gemaakt, maar dat de mensonterende omstandigheden waaronder deze Australiërs leven geen nationale verontwaardiging laat staan wereldnieuws opleveren.

